

دولت سیزدهم توانست با وجود استمرار تحریم‌ها، پس از یک دهه روند رشد نقدینگی را متوقف کند

آواربرداری بانکی

فروردین سال ۱۴۰۱ رشد نقدینگی نسبت به سال قبل از آن ۲ دهم درصد کاهش یافت و برای اولین بار پس از دولت روحانی منفی شد

عدم دریافت تنخواه بودجه از بانک مرکزی، کاهش ۳ هزار میلیارد تومانی بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی و کاهش ضریب فزاینده پولی اصلی ترین اقدامات مؤثر بر کاهش نقدینگی فروردین بوده است

گروه اقتصادی: نسبت رشد نقدینگی و تولید حقیقی طی سال‌های اخیر همواره افزایشی بوده و نقدینگی موجود در کشور همواره تبدیل به تورم شده است؛ اختلافی نگران‌کننده که به سفره و معیشت مردم لطمه می‌زند. رشد سریع و قابل توجه حجم نقدینگی در اقتصاد کشور یکی از علل اصلی افزایش تورم و ضعف تولید و راه‌حل این معضل، تجدیدنظر اساسی در سیاست‌گذاری‌های پولی و بانکی کشور است. قطعاً تورم یک پدیده پولی است و خارج از این قاعده نمی‌توان آن را بررسی کرد. به گزارش «وطن‌امروز»، یکی از ابرمشکلات اقتصاد ایران که ریشه‌های عمیق دارد، تورم‌های دورقمی است که نتیجه آن عدم ایجاد اطمینان در اقتصاد کلان و کاهش سرمایه‌گذاری مولد است. رشد افسارگسیخته نقدینگی - که ناشی از کسری بودجه دولت‌ها و بی‌ضابطه بودن سیستم بانکی است - از اصلی‌ترین علل تجربه تورم دورقمی در اقتصاد ایران است. با بررسی وضعیت شاخص‌های اقتصادی در دهه اخیر، می‌توان دریافت دولت حسن روحانی در چاپ پول و افزایش نقدینگی رکورددار بوده، به شکلی که می‌توان عنوان «سلطان چاپ پول» را به دولت‌های یازدهم و دوازدهم اعطا کرد. دولت حسن روحانی با ثبت رشد ۷۰۰ درصدی نقدینگی، رکورددار چاپ پول در دولت‌های پس از انقلاب است؛ در واقع حجم نقدینگی در پایان کار دولت روحانی در تابستان ۱۴۰۰ نسبت به پایان تیر ۹۲ بالغ بر ۷۰۰ درصد رشد داشت.

به بیان دیگر در دوره ۸ ساله ریاست‌جمهوری حسن روحانی حجم نقدینگی موجود در اقتصاد ایران ۸ برابر شد. زمانی که روحانی دولت را از محمود احمدی‌نژاد تحویل گرفت، حجم کل نقدینگی موجود در اقتصاد ایران حدود ۲۷۹ هزار میلیارد تومان بود اما در پایان کار دولت تدبیر و امید حجم نقدینگی به بالغ بر ۳ هزار و ۷۰۵ هزار میلیارد تومان رسیده بود. به بیان دیگر حجم نقدینگی در ۸ سال ریاست‌جمهوری حسن روحانی ۷۰۴ درصد رشد داشت. دولت سیزدهم اما از ابتدا برقراری انضباط مالی را -که منجر به عدم استقرار دولت از بانک مرکزی و در نتیجه کنترل تورم می‌شود- جزو اهداف خود عنوان کرد. نتیجه این اقدامات نیز در آخرین گزارش بانک مرکزی به منصفه ظهور رسیده که نشان می‌دهد دولت سیزدهم موفق شده است برای نخستین بار پس از ۹ سال با ۲ دهم درصد کاهش، رشد ماهانه نقدینگی را در

فروردین امسال منفی کند. **دولت تدبیر، رکورددار چاپ پول** همان‌طور که اشاره شد حجم نقدینگی موجود در اقتصاد ایران ۸ برابر شد. زمانی که روحانی دولت را از محمود احمدی‌نژاد تحویل گرفت، حجم کل نقدینگی موجود در اقتصاد ایران حدود ۲۷۹ هزار میلیارد تومان بود اما در پایان کار دولت تدبیر و امید حجم نقدینگی به بالغ بر ۳ هزار و ۷۰۵ هزار میلیارد تومان رسیده بود. به بیان دیگر حجم نقدینگی در ۸ سال ریاست‌جمهوری حسن روحانی ۷۰۴ درصد رشد داشت. دولت سیزدهم اما از ابتدا برقراری انضباط مالی را -که منجر به عدم استقرار دولت از بانک مرکزی و در نتیجه کنترل تورم می‌شود- جزو اهداف خود عنوان کرد. نتیجه این اقدامات نیز در آخرین گزارش بانک مرکزی به منصفه ظهور رسیده که نشان می‌دهد دولت سیزدهم موفق شده است برای نخستین بار پس از ۹ سال با ۲ دهم درصد کاهش، رشد ماهانه نقدینگی را در

فروردین امسال منفی کند. **دولت تدبیر، رکورددار چاپ پول** همان‌طور که اشاره شد حجم نقدینگی موجود در اقتصاد ایران ۸ برابر شد. زمانی که روحانی دولت را از محمود احمدی‌نژاد تحویل گرفت، حجم کل نقدینگی موجود در اقتصاد ایران حدود ۲۷۹ هزار میلیارد تومان بود اما در پایان کار دولت تدبیر و امید حجم نقدینگی به بالغ بر ۳ هزار و ۷۰۵ هزار میلیارد تومان رسیده بود. به بیان دیگر حجم نقدینگی در ۸ سال ریاست‌جمهوری حسن روحانی ۷۰۴ درصد رشد داشت. دولت سیزدهم اما از ابتدا برقراری انضباط مالی را -که منجر به عدم استقرار دولت از بانک مرکزی و در نتیجه کنترل تورم می‌شود- جزو اهداف خود عنوان کرد. نتیجه این اقدامات نیز در آخرین گزارش بانک مرکزی به منصفه ظهور رسیده که نشان می‌دهد دولت سیزدهم موفق شده است برای نخستین بار پس از ۹ سال با ۲ دهم درصد کاهش، رشد ماهانه نقدینگی را در

فروردین امسال منفی کند. **دولت تدبیر، رکورددار چاپ پول** همان‌طور که اشاره شد حجم نقدینگی موجود در اقتصاد ایران ۸ برابر شد. زمانی که روحانی دولت را از محمود احمدی‌نژاد تحویل گرفت، حجم کل نقدینگی موجود در اقتصاد ایران حدود ۲۷۹ هزار میلیارد تومان بود اما در پایان کار دولت تدبیر و امید حجم نقدینگی به بالغ بر ۳ هزار و ۷۰۵ هزار میلیارد تومان رسیده بود. به بیان دیگر حجم نقدینگی در ۸ سال ریاست‌جمهوری حسن روحانی ۷۰۴ درصد رشد داشت. دولت سیزدهم اما از ابتدا برقراری انضباط مالی را -که منجر به عدم استقرار دولت از بانک مرکزی و در نتیجه کنترل تورم می‌شود- جزو اهداف خود عنوان کرد. نتیجه این اقدامات نیز در آخرین گزارش بانک مرکزی به منصفه ظهور رسیده که نشان می‌دهد دولت سیزدهم موفق شده است برای نخستین بار پس از ۹ سال با ۲ دهم درصد کاهش، رشد ماهانه نقدینگی را در

فروردین امسال منفی کند. **دولت تدبیر، رکورددار چاپ پول** همان‌طور که اشاره شد حجم نقدینگی موجود در اقتصاد ایران ۸ برابر شد. زمانی که روحانی دولت را از محمود احمدی‌نژاد تحویل گرفت، حجم کل نقدینگی موجود در اقتصاد ایران حدود ۲۷۹ هزار میلیارد تومان بود اما در پایان کار دولت تدبیر و امید حجم نقدینگی به بالغ بر ۳ هزار و ۷۰۵ هزار میلیارد تومان رسیده بود. به بیان دیگر حجم نقدینگی در ۸ سال ریاست‌جمهوری حسن روحانی ۷۰۴ درصد رشد داشت. دولت سیزدهم اما از ابتدا برقراری انضباط مالی را -که منجر به عدم استقرار دولت از بانک مرکزی و در نتیجه کنترل تورم می‌شود- جزو اهداف خود عنوان کرد. نتیجه این اقدامات نیز در آخرین گزارش بانک مرکزی به منصفه ظهور رسیده که نشان می‌دهد دولت سیزدهم موفق شده است برای نخستین بار پس از ۹ سال با ۲ دهم درصد کاهش، رشد ماهانه نقدینگی را در

فروردین امسال منفی کند. **دولت تدبیر، رکورددار چاپ پول** همان‌طور که اشاره شد حجم نقدینگی موجود در اقتصاد ایران ۸ برابر شد. زمانی که روحانی دولت را از محمود احمدی‌نژاد تحویل گرفت، حجم کل نقدینگی موجود در اقتصاد ایران حدود ۲۷۹ هزار میلیارد تومان بود اما در پایان کار دولت تدبیر و امید حجم نقدینگی به بالغ بر ۳ هزار و ۷۰۵ هزار میلیارد تومان رسیده بود. به بیان دیگر حجم نقدینگی در ۸ سال ریاست‌جمهوری حسن روحانی ۷۰۴ درصد رشد داشت. دولت سیزدهم اما از ابتدا برقراری انضباط مالی را -که منجر به عدم استقرار دولت از بانک مرکزی و در نتیجه کنترل تورم می‌شود- جزو اهداف خود عنوان کرد. نتیجه این اقدامات نیز در آخرین گزارش بانک مرکزی به منصفه ظهور رسیده که نشان می‌دهد دولت سیزدهم موفق شده است برای نخستین بار پس از ۹ سال با ۲ دهم درصد کاهش، رشد ماهانه نقدینگی را در

فروردین امسال منفی کند. **دولت تدبیر، رکورددار چاپ پول** همان‌طور که اشاره شد حجم نقدینگی موجود در اقتصاد ایران ۸ برابر شد. زمانی که روحانی دولت را از محمود احمدی‌نژاد تحویل گرفت، حجم کل نقدینگی موجود در اقتصاد ایران حدود ۲۷۹ هزار میلیارد تومان بود اما در پایان کار دولت تدبیر و امید حجم نقدینگی به بالغ بر ۳ هزار و ۷۰۵ هزار میلیارد تومان رسیده بود. به بیان دیگر حجم نقدینگی در ۸ سال ریاست‌جمهوری حسن روحانی ۷۰۴ درصد رشد داشت. دولت سیزدهم اما از ابتدا برقراری انضباط مالی را -که منجر به عدم استقرار دولت از بانک مرکزی و در نتیجه کنترل تورم می‌شود- جزو اهداف خود عنوان کرد. نتیجه این اقدامات نیز در آخرین گزارش بانک مرکزی به منصفه ظهور رسیده که نشان می‌دهد دولت سیزدهم موفق شده است برای نخستین بار پس از ۹ سال با ۲ دهم درصد کاهش، رشد ماهانه نقدینگی را در

همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد نقدینگی در سال اول دولت روحانی (مرداد ۹۲ تا فروردین ۹۳) نزدیک به ۳۱ درصد رشد داشته است که این آمار در سال اول دولت سیزدهم (مرداد ۱۴۰۰ تا فروردین ۱۴۰۱) ۲۳ درصد رشد داشته است.

نقدینگی در دولت سیزدهم چگونه کاهش یافت؟ همان‌طور که پیش‌تر عنوان شد، فروردین سال جاری برای نخستین بار طی ۹ سال اخیر رشد ماهانه نقدینگی منفی شد؛ اما دولت سیزدهم چگونه به این مهم نائل آمد؟ فروردین ۱۴۰۱ بدهی ناخالص دولت به بانک مرکزی ۰۲ درصد و بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی ۲۲ درصد کاهش یافت و این ۲ اتفاق در کنار کاهش ضریب فزاینده پولی موجب کاهش ۰۲ درصدی نقدینگی شد. حجم رشد نقدینگی فروردین امسال در مقایسه با فروردین سال قبل رشد ۳۵٫۶ درصدی داشته که در مقایسه رشد ۳۶٫۳ درصدی در یک سال منتهی به اسفند سال گذشته، ۰۷ درصد کاهش نشان می‌دهد.

به گفته معاون اقتصادی بانک مرکزی، رشد نقدینگی در ۲ ماه اول امسال ۲۳ درصد بوده و در یک سال منتهی به اردیبهشت امسال به ۳۴٫۷ درصد رسیده که نسبت به ۲ ماه منتهی به فروردین ۰۹ درصد افت داشته است. در نظر می‌رسد نتایج سیاست‌های دولت و بانک مرکزی در جهت کنترل نقدینگی، موجب کاهش ماهانه رشد نقدینگی خواهد شد. طبق آمارهای منتشرشده توسط بانک مرکزی، حجم پایه پولی در نخستین ماه سال ۱۴۰۱ با ۱٫۳ درصد افزایش ۶۱۱ هزار و ۷۸۰ میلیارد تومان درج شده است. در ۱۲ ماه منتهی به فروردین رشد پایه پولی ۳۱٫۵ درصد بوده که ۰٫۱ درصد از ماه قبل کمتر است.

همچنین در فروردین امسال حجم پول ۹۵۱ هزار و ۹۸۰ میلیارد تومان بوده که نسبت به اسفند سال ۱۴۰۰ معادل ۳٫۵ درصد کاهش نشان می‌دهد. حجم شبه‌پول هم در نخستین ماه سال نسبت به پایان سال گذشته رشد ۰٫۷ درصدی را به ثبت رسانده و ۳ هزار و ۸۷۱ هزار و ۳۱۰ میلیارد تومان رسیده است. کاهش ۰٫۲ درصدی حجم نقدینگی در این ماه چند دلیل دارد؛ دلیل اول، کاهش نرخ ضریب فزاینده پولی از

نخواهد بود. همچنین تاکید داشت «واقعاً چاپ پول بدون پشتوانه از نظر شرعی و قانونی مسأله‌دار است». وی گفت: «بر این باور خود راسخیم و اعتقاد داریم هیچ رشد بانباتی به قیمت تورم‌های ۳۰ الی ۴۰ درصدی حاصل شدنی نیست و ایجاد رشد اقتصادی از طریق چاپ پول، سربای بیش نیست.» روحانی تصریح کرد: «طی فعالیت دولت یازدهم علت کاهش تورم، انضباط مالی دولت بود و ما در هیچ شرایطی و به زعم تحمل سختی‌ها، خلق پول یا استقراض از بانک مرکزی نکردیم.»

روحانی، سلطان چاپ پول! بانک مرکزی هفته گذشته اعلام کرد پایه پولی و نقدینگی طی ۲ ماه ابتدایی سال جاری به ترتیب معادل ۶٫۵ و ۲٫۳ درصد رشد داشته که به مراتب نسبت به ارقام سال گذشته در دوره ریاست عبدالناصر همتی بر بانک مرکزی یعنی ۷٫۴ و ۳٫۶ درصد کمتر شده است.

بانک مرکزی پس از انتشار آمار شاخص‌های پولی فروردین سال جاری در هفته گذشته، جزئیاتی از آمار نقدینگی و پایه پولی اردیبهشت سال جاری را نیز منتشر کرد. در این گزارش مشخص شد سرعت رشد شاخص‌های پولی اثرگذار بر تورم همچنان کمتر از مدت مشابه سال گذشته و دوران دولت قبلی است؛ موضوعی که چشم‌انداز امیدوارکننده‌ای از کاهش سریع‌تر تورم در ماه‌های آتی را ترسیم می‌کند. بر اساس گزارش بانک مرکزی، حجم نقدینگی در پایان اردیبهشت ۱۴۰۱ (معادل ۴۹۴۳۴٫۷ هزار میلیارد ریال) نسبت به پایان سال ۱۴۰۰ معادل ۲٫۳ درصد افزایش یافته است. این در حالی است که در دوره مشابه سال گذشته، حجم نقدینگی رشدی ۳٫۶ درصدی را تجربه کرده بود. این موضوع نشان‌دهنده کاهش سرعت رشد نقدینگی به میزان ۱٫۳ واحد درصد است.

رشد نقدینگی در فروردین امسال نیز برای نخستین بار در ۹ سال اخیر منفی شد. این در حالی است که در دولت گذشته حجم نقدینگی حدود ۸ برابر شد و عامل اصلی التهابات در بازارهای مختلف و رشد تورم بود. با بررسی آمار می‌توان دریافت عمده رشد نقدینگی و پایه پولی در دولت گذشته در دوره ریاست عبدالناصر همتی در بانک مرکزی رخ داد و دولت دوازدهم با استقرار گسترده از بانک مرکزی، کسری بودجه خود را تأمین می‌کرد که سبب افزایش شدید پایه پولی، نقدینگی و متعاقباً تورم شد. از این رو برخی به کنایه گفته‌اند در دولت دوازدهم تنها جایی که رونق داشت، چاپخانه بانک مرکزی بود.

مقایسه آمارهای رشد پایه پولی و نقدینگی در ماه نخست امسال با مدت مشابه سال قبل که همتی ریاست بانک مرکزی را عهده‌دار بود، بیانگر موفقیت بانک مرکزی دولت سیزدهم در کنترل رشد این ۲ شاخص پولی است.

رشد نقدینگی در دولت سیزدهم نسبت به دولت دوازدهم ۲۹٫۲ درصد به ثبت رسیده است. در مجموع ۸ سال دولت‌های نهم و دهم، بانک مرکزی حدود ۸۰ هزار میلیارد تومان پول چاپ کرد و پایه پولی را افزایش داد. در تیر ۱۳۸۴ قبل از شروع به کار دولت نهم، حجم پایه پولی در اقتصاد ایران ۱۵ هزار و ۷۳۹ میلیارد تومان بود.

تیر ۸ سال بعد (۱۳۹۲) که ماه پایانی دولت دهم بود، حجم پایه پولی در اقتصاد ایران به ۹۵ هزار و ۸۰۲ میلیارد تومان افزایش یافت. بر این اساس در ۸ سال عملکرد دولت‌های نهم و دهم، میزان چاپ پول در اقتصاد کشور توسط بانک مرکزی به ۸۰ هزار میلیارد تومان رسید. در این میان روحانی در زمان فعالیت دولت‌های نهم و دهم از منتقدان سیاست بانک مرکزی در افزایش پایه پولی بود و پس از پیروزی در انتخابات سال ۱۳۹۲ نیز بارها تاکید کرد در دولت وی خبری از افزایش پایه پولی و چاپ پول

به طور کلی از نظر بانک مرکزی و سیاست‌گذاران اقتصادی، همه تغییرات شاخص بهای مصرف‌کننده به یک اندازه برای اعمال سیاست‌های پولی دارای اهمیت نیست، چرا که یک بخش از تغییرات داخلی و بخش دیگر از آن موقتی و گذراست. تغییرات قیمت‌های نسبی حاصل از شوک‌های موقتی در بلندمدت به واسطه انعطاف‌پذیری قیمت‌ها و در نتیجه جانمایی کالاها توسط مصرف‌کننده تعدیل شده و در روند بلندمدت تورم بدون اثر خواهد بود. بنابراین بانک مرکزی کشورهایی که سیاست هدف‌گذاری تورم را دنبال می‌کنند، نباید تصمیمات

تیر ۸ سال بعد (۱۳۹۲) که ماه پایانی دولت دهم بود، حجم پایه پولی در اقتصاد ایران به ۹۵ هزار و ۸۰۲ میلیارد تومان افزایش یافت. بر این اساس در ۸ سال عملکرد دولت‌های نهم و دهم، میزان چاپ پول در اقتصاد کشور توسط بانک مرکزی به ۸۰ هزار میلیارد تومان رسید. در این میان روحانی در زمان فعالیت دولت‌های نهم و دهم از منتقدان سیاست بانک مرکزی در افزایش پایه پولی بود و پس از پیروزی در انتخابات سال ۱۳۹۲ نیز بارها تاکید کرد در دولت وی خبری از افزایش پایه پولی و چاپ پول

تیر ۸ سال بعد (۱۳۹۲) که ماه پایانی دولت دهم بود، حجم پایه پولی در اقتصاد ایران به ۹۵ هزار و ۸۰۲ میلیارد تومان افزایش یافت. بر این اساس در ۸ سال عملکرد دولت‌های نهم و دهم، میزان چاپ پول در اقتصاد کشور توسط بانک مرکزی به ۸۰ هزار میلیارد تومان رسید. در این میان روحانی در زمان فعالیت دولت‌های نهم و دهم از منتقدان سیاست بانک مرکزی در افزایش پایه پولی بود و پس از پیروزی در انتخابات سال ۱۳۹۲ نیز بارها تاکید کرد در دولت وی خبری از افزایش پایه پولی و چاپ پول

اهمیت مدیریت تورم هسته

در دسته کلی قرار می‌گیرد. در دسته اول، اجزایی از تورم خارج می‌شوند که در هر ماه تغییرات قیمتی بزرگی را تجربه کرده‌اند. در دسته دوم، همواره گروه‌هایی از تورم کل در هر دوره خارج می‌شود، حتی اگر تغییرات قیمتی این گروه‌ها در برخی ادوار خیلی بزرگ نباشند. این گروه‌ها عمدتاً شامل گروه‌های خوراک‌ها و آشامیدنی‌ها، انرژی و قیمت‌های مدیریته‌شده هستند. البته در این روش می‌توان بدون پیش‌دآوری، گروه‌هایی را از تورم کل برای حذف انتخاب کرد که دارای بیشترین تلاطم در بین سایر گروه‌ها بوده‌اند.

نخست آنکه نرخ رشد قیمت کالاها و خدمات مصرف‌کننده را به‌صورت روند میان‌مدت و بلندمدت نشان می‌دهد و دوم آنکه نرخ رشد قیمت‌ها را به صورت تعدیل شده نوسانات فصلی و دوره‌ای نشان می‌دهد. ویژگی سوم، مرتبط بودن شدید هسته تورم با سیاست پولی است، زیرا کنترل سیاست‌گذار عمدتاً بر این نوع از تورم شکل می‌گیرد. خصوصیت چهارم را نیز می‌توان تلاطم کمتر تورم هسته نسبت به تورم کل در طول زمان عنوان کرد. بر اساس این ویژگی‌ها بانک مرکزی روش‌های متنوعی را برای اندازه‌گیری تورم هسته به کار می‌گیرد. این روش‌ها

میزان مشخصی از تورم رویه‌رو خواهد بود که این میزان تورم همان هسته است؛ بنابراین اگر سیاست‌گذار بخواهد تورم تکرریمی پایدار را مدنظر قرار دهد، باید میزان تورم هسته را به این سطح برساند، زیرا سایر مقادیر موجود در شاخص بهای مصرف‌کننده در بلندمدت بی‌اثر خواهد بود. در ادبیات اقتصادی تعریف مشخص و دقیقی برای تورم هسته ارائه نشده است، معمولاً تورم هسته به عنوان اجزای ماندگار تورم کل تعبیر می‌شود اما رویکردهای متفاوتی برای محاسبه تورم وجود دارد. از نظر بانک‌های مرکزی می‌توان چند ویژگی برای تورم هسته تعریف

سیاست‌گذاری خود را مبتنی بر تغییرات تمام گروه‌های شاخص مصرف‌کننده اتخاذ کند. در این بین، بحث «تورم هسته» (Core Inflation) موضوعیت پیدا می‌کند. تورم هسته نسبت به تورم کل نشانگر بهتری از فشارهای تورمی جاری است. در این موضوع سیاست‌گذار باید بداند برخی شوک‌های عرضه و تقاضا که در ادوار گذشته بر اقتصاد تحمیل شده‌اند، اثرات ماندگاری بر تورم دارند که به مرور زمان بر تورم تخلیه می‌شود و تورم دوره جاری و آتی را متأثر می‌کند. بنابراین حتی اگر در دوره جاری شوکی اقتصاد وارد نشود دوره جاری و آتی با